

De yngste barnas estetiske væremåte

«Hvordan kan barnehagens rom berike de yngste barnas estetiske væremåte»

Josefine Baumann
kandidatnummer: 3011

Bacheloroppgave

BHBAC3910

Hovedmodell

Fordypning: Musikk, drama og knust og håndverk
Trondheim, Mai 2018

Bacheloroppgaven er et selvstendig studentarbeid gjennomført ved Dronning Mauds Minne Høgskole for Barnehagelærerutdanning og er godkjent som en del av barnehagelærerutdanningen. Under utarbeidelse av oppgaven har studenten fått veiledning ved DMMH.

DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Innhold

1. Innledning.....	2
1.1 Bakgrunn for valg av tema.....	2
1.2 Oppbygging av oppgaven	3
2.0 Teori.....	4
2.1 De yngste barnas estetiske væremåte og kroppslige uttrykk	4
2.2 Lek som estetisk uttrykk i felleskapet	5
2.3 Lek og drama	5
2.3.1 Lek og Improvisasjon	7
2.4 Barnehagens rom	7
2.4.1 Rommet som den tredje pedagog.....	8
2.4.2 Barn utforsker rommet	8
2. Metode	10
2.1 Valg av metode og innsamlingsstrategi.....	10
2.2 Observasjon som metode.....	11
2.4 Gjennomføring av observasjon (adgang til felt, planlegning og datainnsamling).....	12
2.5 Analyseprosessen	13
2.6 Metodekritikk	13
2.7 Etske retningslinjer	14
4. Funn.....	16
4.1 Beskrivelse av lek: Rom i rommet- «Reggio kuben»	16
4.2 Beskrivelse av lek: «Såve bebbi»	17
4.3 Sammendrag av sentrale funn	17
5. Drøfting med funn	18
5.1 De yngste barnas estetiske uttrykk	18
5.2 Barnas lek	19
5.3 Barn og rom	20
6. Oppsummering.....	23
6.1 Oppsummering av oppgaven	23
Referanser	25
1. Vedlegg 1	27
2.....	27

1. Innledning

I Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver står det at i gjennom arbeid med kunst, kultur og kreativitet skal barnehagen bidra til at barna har tilgang til rom og materialer som støtter opp om deres lekende og estetiske uttrykksformer, det står også at barnehagen skal bruke ulike teknikker, materialer, verktøy og teknologi til å uttrykke seg estetisk. Barnehagens fysiske miljø skal være trygt og utfordrende og gi barna allsidige bevegelseserfaringer. Personalet skal utforme det fysiske miljøet slik at alle barn får muligheter til å delta aktivt i lek og andre aktiviteter, og slik at leker og materiell er tilgjengelig for barna (Kunnskapsdepartementet, 2017, ss. 32-33). Med dette ser jeg at barnehagen skal legge tilrette for barnehagens rom og barnas lek. Rammeplanen sier også noe om materialene i barnehagen skal støtte opp barnas estetiske uttrykk med dette må de ha et fokus på barnehagens innhold av materialer. Materialene kan være med på å starte og utvikle leken til de yngste barna som jeg har valgt å skrive om. Bærekraftig utvikling er et nytt punkt i rammeplanen 2017 der barna skal lærer seg å ta vare på seg selv men også naturen. Å ta i bruk gjenbruksmaterialer vil barna få en kjennskap til hvordan man kan bruke ting om igjen slik at de tar med seg dette videre i livet (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.12).

1.1 Bakgrunn for valg av tema

Etter mine tre år som student ved Dronning Mauds Minne Høgskole har jeg tilegnet meg mye kunnskap om barn og rom. Underveis i praksis har jeg erfart forskjellig syn på barn og rom. Den ene barnehagen jeg hadde praksis hadde fokus på barn og rom, de var med i et nettverk «Barn og rom nettverk», i den barnehagen lærte jeg meg utrolig mye om hvordan gjenbruksmaterialer kan være med på å skape rommene. Med denne erfaringen fikk jeg et nytt syn på barn og rom, hvor stor betydning rommene har for barnas læring og lek. Og ikke minst at gjenbruksmaterialer har en så stor verdi og at ting kan brukes om igjen. I min tredje år praksis hadde jeg praksis i en Reggio Emilia inspirert barnehage der de utviklet rommene og brukte gjenbruk. Dette gjorde at jeg valgte å ha et utviklingsarbeid i praksis der jeg utviklet et rom til barna på en ettårs avdeling, rommet ble utviklet slik at barna fikk en estetisk erfaring med lys og materialer. Jeg valgte å skrive om de yngste barna i barnehagen, nærmere bestemt ettåringen fordi jeg synes deres lek og det kroppslige språket, dette syntes jeg var interessant. Jeg har lært at barna har hundre språk som er forankret i Reggio Emilia

filosofien, at barna har et kroppslig språk før de kan snakke verbalt (Kjær, 2018, s.101.102). Med denne lærdommen har jeg fått opp øynene for alle kommunikasjon måter et barn har. Med denne erfaringen har det inspirert meg til å skrive en oppgave om småbarnas estetiske væremåte og hvordan rommet kan inspirere til lek. Problemstillingen min kom jeg frem til etter jeg hadde vært å hente data i barnehagen, og ble bakgrunn for det.

Problemstillingen min ble da for denne oppgaven:

Hvordan kan barnehagens rom berike de yngste barnas estetiske væremåte?

1.2 Oppbygging av oppgaven

For å skape en fin struktur i denne oppgaven har jeg valgt å dele den inn i åtte kapitler. Kapittel 1 er denne innledingen hvor jeg belyser mitt valg av tema og problemstilling og presenterer min problemstilling. Videre i kapittel 2 presenterer jeg hvilken teori og faglitteratur jeg har valgt å støtte meg opp til og som jeg mener er relevant for min problemstilling. I kapittel 3 begrunner jeg valget av kvalitativ metode for å hente inn data og hvordan jeg har gått frem for å hente inn data. Så kommer vi til kapittel 4 der vil jeg presentere mine funn som er nedskrevet til praksisfortellinger. Kapittel 5 vil jeg knytte mine funn mot teorien og drøfte rundt de funnene jeg har tilegnet meg. Til slutt har vi kapittel 6 der jeg vil oppsummere oppgaven med et sammendrag av hva jeg har lært underveis ved å skrive denne oppgaven og hvordan jeg ville gått veien videre om jeg hadde hatt mere tid til disposisjon. Kapittel 7 er litteraturlisten og tilslutt vedlegg er samtykkeskjema for innhenting av data.

2.0 Teori

I denne dette kapitlet skal jeg legge frem teori som er relevant for oppgavens tema og i forhold til mine funn og problemstillingen. Dette er teori jeg skal ta for meg i drøftingen av mine funn senere i oppgaven. Jeg vil legge frem teori om barnas estetiske væremåte, drama i leken og hvordan barnehagens rom bidrar til lek.

2.1 De yngste barnas estetiske væremåte og kroppslige uttrykk

«Estetikk beskriver Kjær (2018, s.19) som det er noe vi sanser, føler og fornemmer». Estetisk erfaring er når man bearbeider en estetisk opplevelse, som eksempel møtet med en estetisk gjenstand eller aktivitet som man føler man må bearbeide med hjelp av sanseopplevelser altså følelsene man kan føle seg rørt eller føle frykt. En estetisk erfaring er et resultat av at man bearbeider en estetisk opplevelse. Dette vil si at man forholder seg til en estetisk gjenstand på flere måter, for eksempel gjennom tegning, lek, sang, bevegelse, konstruksjon og samtaler» ved dette mener Kjær at vi lærer å reflektere over den estetiske gjenstanden. Den estetiske erfaringen er da blitt en del av den enkeltes personlige historie (Kjær, 2018, s. 24). «Vi forstår verden på en kroppslig måte før vi forstår den med tankene eller den språklige bevisstheten» (Thøgersen, 2004 i Kjær, 2018, s.25). I følge Kjær (2018, s.23) er de yngste barnas kroppslige språk estetisk, ved at de tar i bruk sansene og kroppen, dette er deres måte å delta i verden på. Hvordan barna uttrykker seg kroppslig sier noe om hva som gir mening for de der og da.

Barn utvikler et språk før de klarer å uttrykke seg verbalt, dette vil si at kommunikasjon består av ansiktsuttrykk, bevegelser og lyd (Guss, 2003, s.5). De yngste barna eller «toodler» som Gunnvor Løkken beskriver ett- og toåringene. Toodler er et engelsk ord som betyr «den som stabber og går». Småbarn i denne aldersgruppen kjennetegner at de har et kroppslig særpreg og sier noe om hvordan de sosialt går ut i verden (Løkken 2004 i Haugen, Løkken & Röhle, 2013, s.13). Filosofen Merleau-Ponty hevder at de yngste barna kommuniserer som snakkende kroppssubjekter, med en kroppslig væremåte. Han mener at man er født med et språk og uttrykker språket sitt med kroppen i tillegg til tanker som man uttrykker med ord (Merleau-Ponty i Haugen, Løkken & Röhle, 2013, s.38-39). Dissanayake (2007) i Fredriksen, (2013, s.228-229) mener at mennesker kommuniserer gjennom ansiktsuttrykk, som gjennom tonefall,

kroppsspråk men også igjennom fysiske objekter som kan hjelpe barnet å formidle et budskap siden de ikke har det verbale språket. Det å bruke kroppen som et redskap for å tilegne oss kunnskap er spesielt viktig for småbarn, for dette er det eneste kommunikasjon formen de har før de har utviklet sitt verbale språk. De minste barna uttrykker seg og snakker når de ler og med dette viser de med hele kroppen at noe er interessant og morsomt. Barn undersøker omgivelsene sine hele tiden, med dette erfarer de og lærer. Jansen (2013) skriver i boken «På sporet av medvirking og læring» at det som kan kjennetegner de yngste barnas utforskning er blikk, bevegelser eller kroppslig aktivitet (Jansen, 2013, ss. 108-109).

2.2 Lek som estetisk uttrykk i felleskapet

Barnas lek kan ses som estetisk uttrykk, for når barn løper uttrykker de seg med kroppsspråket og mimikken. Ved at barna veksler mellom å løpe og stoppe opp i leken, kan man si ifølge Kjær(2018) at man kan utvikle et estetisk kulturelt mønster som man gjentar i leken, når barn bidrar til dette er det målet for deltakelsen i leken (Kjær, 2018, s. 127). Barna skaper sin egen lek, med en felles mening, med måten de gjentar leken på, dette kan vise på at barna kan skape en lekekultur i rommet og ved et å bruke et materiale/objekt i felleskap. Barn er derfor med å være deltakere og medskaper av sin egen kultur (Kjær, 2018, s. 134). Barna skaper sin egen lek, med en felles mening, med måten de gjentar leken på, dette kan vise at barna kan skape en lekekultur i rommet og ved et å bruke et materiale/objekt i felleskap. Barn er derfor med å være deltakere og medskaper av sin egen kultur. Kjær påpeker også at barnas kroppslige handlinger kan uttrykke en felles mening og at den estetiske meningen i at barn undersøker og utforsker noe sammen er en del av den sanselige opplevelsen (Kjær, 2018, s. 90;134). Når barn smiler til hverandre kan dette gi uttrykk for at barna har det gøy. Latter, lek og smil er ifølge Garvey i Öhman barnets første erfaringer av bevisst oppmerksomhet fra noen andre som tyder på en måte å kommunisere på. Garvey konstanterer videre at latter og lek fortsetter videre å være viktige sosiale fenomener i livet vårt (Öhman, 2012, ss. 62-63).

2.3 Lek og drama

Drama er et estetisk fag, det vi si et kunsthøgskolefag med forankring i teaterkunsten. Det estetiske faget er forbundet med sansene, som vil gi oss mulighet til å oppleve og uttrykke oss symbolsk gjennom kropp og stemme, ved fysisk handling, verbale og kroppslige uttrykk og ord (Sæbø, Drama i barnehagen, 2012, s. 22). Sæbø (2003, s.14) skriver at mennesket har en medfødt evne

til å imitere og etterligne, barnets leke og spillekompetanse, den er basisen for den dramatiske leken og for teater kunsten.

Leken er spontan og frivillig, det går ikke å planlegge leken til barna men det går å tilrettelegge og støtte barnas leke miljø. Leken i følge Öhman mener at leken styres av indre motivasjon og har ingen tydelige mål, leken gir også et aktivt engasjement i leken, når barna leker og sanser med hele kroppen samspiller og samarbeider de med sine omgivelser rundt de (Öhman, 2012, ss. 76-77). Barn leker for å leke, leken er barnas språk. Den er også et symbolsk uttrykk, for gjennom leken uttrykker barna sine følelser, tanker og forestillinger. Med dette språket utforsker, fortolker, og uttrykker barna seg, ved å reflekterer over det som skjer der og da i leken (Guss, 2003, s.8). Lek kan ses på som noe som skapes og formes av barns impulser til bevegelser i lekehandlinger. Barna imiterer hverandre og presenterer sine uttrykk for hverandre, og bygger videre på hverandres innspill i leken (Guss 2013:228 i Wolf, 2014, s.20). Gadamer (Gadamer i Guss, 2015, s.26-27) mener at leken er en fri impuls og at den har en frem og tilbake bevegelse, med dette mener han at leken er i bevegelse. Med dette mener han at man får en impuls og fortsetter med den impulsen man får i leken.

Leken er den som leker med oss mener han. I den dramatiske leken vil barna utføre forskjellige funksjoner som bidrar til et helhetlig uttrykk for barnas indre forestillinger, Guss (2003, s.107) sier at funksjonene ligner på kunstneriske funksjoner i teaterproduksjon. Når man skal se på barnas lek kan det være vanskelig å skille disse fra hverandre, fordi de ligner på hverandre. De dramatiske funksjonene som vi kan finne i barnas lek er dramatiker, dramaturg, forteller, skuespiller, scenearrangement, koreograf, komponist og tilskuer. Produksjonsfunksjonene som er de virkemidlene man tar i bruk i fiksjon eller utenfor fiksjon er: regissør, produsent, scenograf, rekvisitør, scenearbeider, kostymedesigner og maskør. Kategoriene bidrar til lekefiksjonenes symbolske uttrykk.

Guss mener at leken ligner på en improvisert teater, det vil si at den er spontan og har en fri form. Det barna tar i bruk i de spontane øyeblikkene vil vises i de valgene de tar underveis (Guss, 2003, s.107). Guss (2003) bruker begrepet symbolsk lek for hun vil synliggjøre barnas bruk av symboler og symbol språket får å realisere den fiktive verden, Symbolsk lek mener hun er et samlet begrep for mange forskjellige lekeuttrykk som: dramatisk lek, rolle lek, fiksjon lek, late-som-lek, imitasjon lek, barnedrama og fantasi lek. Når barn er i lekeverden har de bygget den opp når de leker, alene eller sammen med andre. En lekeverden består av den plassen den foregår på og ting i den som er med på å berike leken videre, som tepper, kurver eller det som

er tilgjengelige i rommet. Barn skaper også indre bilder når de leker, de forestiller seg at eksempel et teppe er et soverom. I leken utvider de leken sammen, og skaper gjerne en felles forståelse for det indre bilder (Öhman, 2012, s. 102). Öhman (2012, s.123) mener at når barna allerede fra ettårs alderen forstår noen av de første lekesignalene at dette er på liksom ved å kommunisere med et smil eller imiterer atferden til en annen.

2.3.1 Lek og Improvisasjon

Sæbø beskriver improvisasjon som at man finner på ting i en situasjon der man er lite forberedt, og som man ikke vet hva som skjer fremover. Lek og improvisasjon har mange fellesstrekk, som åpent og eksperimentering. Det er viktig å være åpen for det som skjer slik at barna kan eksperimentere med det som skjer. I lek vil improvisasjon handler om å bruke mimikk, bevegelse og stemmebruk i spontane situasjoner med utgangspunkt i bruk av et impuls eller et inntrykk fra noe (Sæbø, Drama i barnehagen, 2004, s. 117). Barnets opplevelse av drama kan være en spontan impuls, som er på bakgrunn av tidligere inntrykk, eller så kan det være et bevisst inntrykk som er planlagt av det pedagogiske personalet som er med på å skape impuls til improvisasjon. Når et barn finner på ting i farten som eksempel ved å løpe rundt i rommet for å leke et fly med bevegelser og lyder, så improviserer barnet og finner på hvordan det vil leke. Barn handler ut i fra tidligere erfaringer og opplevelser, ved hjelp av de erfaringene så bruker barnet sin forestillingsevne og skapende fantasi. For at barnas spontane improvisasjon skal komme til uttrykk er det avhengig av de pedagogiske personalets holdninger til barnas lek, at de åpen for barnas innspill og medvirking (Sæbø, 2004, s.117-118).

2.4 Barnehagens rom

Barnehagens rom skapes ut fra hvordan pedagogisk forestillinger barnehagen har, med dette vil miljøet som etableres sier noe om hvordan tanker og forstillinger de har om personalets rolle og arbeid, om barn og læring (Jansen, 2013, ss. 136-137). Et rom kan gi mange inntrykk ut i fra omgivelsene, innredningen påvirker dette stemningen i rommet. Opplevelsen av det estetiske miljøet utstråler barnas muligheter for utforske og opplever omgivelsene på en lekende og en undersøkende måte. Det fysiske rommet består også av materialer og gjenstander, men også de redskaper og materialer barna har tilgang på (Kjær, 2018, s. 141). I følge Wolf skal barnehagens

pedagogiske miljøer være innholdsrike og varierte, som inviterer, inspirerer og lokker frem små barn til å være utforskende og skapende lekne samspill (Wolf, 2014, s. 46).

2.4.1 Rommet som den tredje pedagog

«Et barn har hundre språk» et dikt av den italienske filosofen Loris Malaguzzi, han mener at barn har mange måter å uttrykke seg på. Tallet 100 bruker han i følge Kjær (2018) for å understreke at barn har uendelig mange måter å kommunisere på. Reggio Emilia filosofien, er en pedagogisk filosofi som har sin opprinnelse fra barnehageinstitusjonene i den norditalienske byen Reggio Emilia. Filosofien ble utviklet rett etter andre verdenskrig, og har utviklet seg til en pedagogisk praksis der man ser på barnets uttrykk, ikke bare det verbale men også det kroppslige (Kjær, 2018, ss. 101-102). Barnehagens rom kan man også beskrive som «Rommet som den tredje pedagog», som er et uttrykk fra filosofien til Reggio Emilia. Dette vil si at man ser på rommet som den tredje pedagogen, det fysiske miljøet blir sett på som en aktiv medspiller som påvirker barns lek og læringsprosesser. Det som kjennetegner denne filosofien er at man ser på barnet som et subjekt, et eget tenkende kompetent individ. Men også at vi ser på utvalget av estetiske materiell i det pedagogiske miljøet, i de fysiske omgivelsene i barnehagen (Wolf, 2014, ss. 146-147). Ved å se på rommet som den tredje pedagog menes det at pedagogen er den første pedagogen og barna er den andre pedagogen. Med dette sier de noe om barnehagene i Reggio Emilia, de er veldig opptatte hvordan de innreder rommene for barna, rommen skal innredes som arbeidsrom for barn. Der de får lov å uttrykke seg kreativt og skape med forskjellige materialer. Materialene som de som de anvender i Reggio Emilia barnehagene skal være spennende og de skal oppmuntre til estetiske opplevelser og skapende arbeid. De ser på legger tilrette for for at barna skal erfare med kroppen, følelsen, og sansene (Kjær, 2018, s. 143).

2.4.2 Barn utforsker rommet

I følge Fredriksen (2013) så undersøker barna et materialer ved å erfarer det med hele kroppen, de oppdager materialenes muligheter i lys av tidligere erfaringer og dermed blir de motivert til å møte materialenes motstand. Barna forhandler mening gjennom samspill med andre mennesker som er tilstede under oppdagelsen (Fredriksen, 2013, ss. 102-103). Fredriksen (2013) har også erfart at barn bruker alle sine sanser og hele kroppen når de gjennom fysisk aktiviteter undersøker et material. Barna lærer om sine egne omgivelser, og blir dermed kjent

med sine begrensinger og muligheter ved seg selv. Hun nevner også at barna som hun har brukt i sin forskning brukte hele kroppen og hele rommet da et material ble undersøkt. Når barn undersøker et objekt med hele kroppen finner de ut forskjellige måter å undersøker det på ved å bruke fantasien (Fredriksen, 2013, s. 105). Ved bruk av gjenbruksmaterialer og naturmaterialer kan dette ifølge Wolf åpne for at slike objekter kan brukes på flere forskjellige måter (Høyland og Hansen 2012:26 i Wolf, 2014, s.56). Slike objekter som har en svak inskripsjon og er mere åpen for barnas tolkinger og uttrykk. Ved at materialer og omgivelsene har en svak inskripsjon åpner dette for småbarnas utforskning.

Impulser som finnes i rommet i barnehagen kan være med på å gi barna inspirasjon og motivere til lek. «Affordances» er et begrep som kan knyttes til motivasjon for det som finnes i barnehagens rom, lekemateriale og møbler, deres muligheter til å bli brukt av barna på ulike måter, ut i fra barnas erfaringer (Wolf, 2014, s. 45). Det pedagogiske personalet kan skape inspirasjon til barna lek, de kan fange barnas oppmerksomhet ved å forvandle rom, skape stemningsfulle atmosfærer ved hjelp av estetiske virkemidler som oppfordrer til lek. Utformingen av det fysiske miljøet kan skape et klima for utforskning og lek, som kan motviere barna til lek. Ved å se på objektenes og materialenes og muligheter til lekende handlinger som kan gjøre gjenstanden attraktiv for leken. Når småbarn leker omkring store lekeelementer og undersøker de, bruker de ofte sine egne kropper som lekeelementer, og barna utfolder ofte leken på en smittende måte, der barn imiterer hverandre og bygger på det kroppslige uttrykk og innspill som allerede er i leken (Wolf, 2014, ss. 41-48). Barna oppfatter rom, inventar og materiell ut i fra en lekeverdi og på en mere kreativ og åpen måte, barna ser «Affordances» i det som er rundt dem (Wolf, 2014, s. 48). Løkken i Thorbergesen (2007) mener at småbarn leker kroppslig i leken og når barna kommer i dialog med hverandre, utvikler de vennskap. Miljøet og gjenstandene i barnehagen vil derfor ha en betydning for leken og har derfor ha betydning for leken (Thorbergesen, 2007, s. 33). Thorbergesen (2007) nevner at lekematerialer kan være det som sette igang leken, som for eksempel nevner hun plaster, sprøyte. Med dette stiller psykologen Birgitta Knutsdotter Olofsson seg kritisk til å mener at barn ikke trenger leketøy, men saker å leke med, som tom emballasje til butikklek. For at barn skal utvikle kreativitet bør de få saker og ting som kan skifte karakter og brukes til forskjellig lek. Gjenstander med mange funksjoner, en gjenstand som kan omformes til en leke (Thorbergesen, 2007, s. 62).

2. Metode

I følge Dalland (2017, s.51-52) er metode et redskap for å finne frem til besvarelsen av det man undersøker. Metoden vil da hjelpe oss med å samle inn nødvendig data og informasjon til det vi forsker på.

2.1 Valg av metode og innsamlingsstrategi

Det finnes to hovedtyper av metoder som er vanlig å ta i bruk ved skriving av bacheloroppgave, kvalitativ og kvantitativ metode. Kvalitativ metode er når man går inn i dybden og er i direkte kontakt med feltet, som eksempel observasjon av en barnegruppe, som jeg har valgt (Løkken & Søbstad, Observasjon og intervju i barnehagen (4.utgave), 2013, ss. 35-36). Ved å bruke kvalitativ metode prøver man å få en forståelse for sin problemstilling imens kvantitativ metode handler om å få en forklaring av det man undersøker ved å bruke tall og det som er målbart (Bergsland & Jæger, 2014, ss. 66-69). Dalland mener at begge metodene bidrar til en bedre forståelse av samfunnet vi lever i, og hvordan enkeltmennesker, grupper og institusjoner som barnehagen handler og samhandler (Dalland, 2017, s. 52).

For å få belyst min problemstilling, har jeg valgt å undersøke barnas perspektiv ved bruk av kvalitativ metode, med dette har jeg hente inn data gjennom observasjoner. Valget mitt for denne metoden tok jeg tidlig i prosessen fordi jeg vil se på barnas perspektiv, ved å bruke observasjon som metode er det som passer best for at jeg skulle få svar på problemstillingen min som går ut på å se barneperspektivet Siden jeg skal på igjennom barnas øyner må jeg i følge Løkken & Søbstad gå ned i kne høyde og forsøke å se verden ut i fra barnas perspektiver, hvordan de forstår og uttrykker seg i verden rundt seg (Taguchi, 1997, s.15-33 i Løkken & Søbstad, 2013, s.20). Derfor valgte jeg deltagende observasjon siden da kan jeg være sammens med barna å prøve å tolke deres uttrykk og væremåte. Observasjon er en velegnet metode til å studere samspill mellom mennesker, slik jeg vil studere barna (Bergsland & Jæger, 2014, s. 73). Et annet perspektiv er hvis jeg hadde valgt intervju med en voksen i barnehagen som metode, hadde det ikke gitt meg svar på barnets perspektiv, da ville jeg fått en voksens perspektiv. Dette hadde ikke vært relevant for å finne svar på min problemstilling.

2.2 Observasjon som metode

Til denne bacheloroppgaven har jeg valgt å benytte meg av to observasjoner. Når man observerer det barn gjør, tolker man deres opplevelser. Det handler om å legge merke til barnas handlinger (Løkken & Søbstad, Observasjon og intervju i barnehagen (4.utgave), 2013, s. 95). Deltakende observasjon er når observatøren går inn i en rolle som medlem i miljøet. Deltakende observasjon kan deles inn i to typer, passiv deltakende og aktiv deltakende observasjon. Passiv deltakende observasjon vil si at forskeren prøver å unngå at forskingsobjektene påvirkes av forskerens tilstedeværelse. Aktiv deltakende er derimot det motsatte at forskeren har en mere aktiv rolle i feltet, og sammen med barna (Larsen, 2010, s. 89). Derfor valgte jeg å være en aktiv deltakende observatør for at barna kjenner meg fra før og kontakt med forskingsobjektene kan ikke unngås. Det er viktig for meg at det skulle bli så naturlig som mulig og at barna ikke skulle føle seg iaktatt. Når man går inn i barnehagen og blir en del av miljøet som studeres er de som observeres vanligvis klare over det, men i dette tilfellet er barna så små at det er foreldrene som er barnas stemme om de vil delta i forskingen (Johannessen, Tufte, & Christoffersen, 2010, ss. 132-133). Med dette må man tenke på det etiske retningslinjene rundt dette ved at foreldrene får et samtykkeskjema med informasjon om data innsamlingens formål og påpeke at det er frivillig, og at de derfor kan trekke seg når som helt frem til prosjektets slutt. Jeg valgte å bruke strukturert observasjon, siden jeg hadde planlagt hva jeg skulle se etter i barnas lek, dette gjorde det lettere for meg å observere etter spesifikke områder i barnas lek. I mens ustrukturert observasjon er tilfeldige og ikke planlagte observasjoner (Løkken & Søbstad, s.47, 2013; Dalland, 2016, s.104). Ved å gjøre dette fokuserte jeg på leken til barna og hvordan de forholdt seg til materialene og hverandre. Ved å skrive notater under hele observasjon om hva som skjedde underveis kunne jeg til slutt sette det sammen til en praksisfortelling, som ifølge Løkken og Søbstad beskrives som en detaljert fortelling med en begynnelse, et høydepunkt og en avslutning (Løkken & Søbstad, Observasjon og intervju i barnehagen (4.utgave), 2013, s. 55). Ved å bruke praksisfortelling som innsamlingsmetode kan dette gjøre det enklere for meg når jeg skal analysere dette i etterkant.

Grunnen til at jeg valgte å være deltakende observatør er for at barna kjenner meg og vet på forhånd at de vil ta kontakt med meg under datainnsamling. Denne innsamlingsstrategien ble derfor et naturlig valg, om jeg hadde valgt å være en ikke deltakende observatør der forskeren

bare er en tilskuer til det som skal observeres, så hadde dette vært unaturlig for barna og de kunne opplevd å bli iaktatt (Larsen, 2010, s. 89). Jeg var stort sett en passiv observatør, som holdt meg litt i bakgrunnen når de lekte. Observasjoner er ofte detaljerte data som beskriver menneskets aktiviteter, handlinger eller adferd. Når man observere tar man i bruk alle sansene, de er med på å påvirke opplevelsen av observasjonen, og derfor kan denne metoden gi tilgang til informasjon som kan være vanskelig å få frem gjennom andre metoder. Observasjon av metode egner seg når forskeren ønsker å få et direkte innsyn i handlingene man studerer, slik jeg ønsket å studere barnas lek (Johannessen, Tufte, & Christoffersen, 2010, ss. 127-129).

2.4 Gjennomføring av observasjon (adgang til felt, planlegning og datainnsamling)

Når man skal observere i barnehagen kan det være vanskelig å få adgang til felten, for noen miljøer kan være skeptisk til forskning, og dette kan føre til at man må bygge opp et tillitsforhold før datainnsamlingen starter (Thagaard, 2016, s. 66). Thagaard (2016, s.66) mener at det er viktig å bli akseptert i det miljøet man skal studere og etablere kontakt før man kan starte observasjon. Derfor valgte jeg en barnehage jeg har hatt praksis i, som jeg har et tillitsforhold til og kontakt med. Siden barnehagen er en Reggio Emilia inspirert barnehage er de opptatt av «barn og rom», det var nettopp dette jeg ønsket å forske på. Dette vil si at jeg tok et strategisk utvalg som vil si at jeg har valgt bevisst deltakere som er relevant til min forskning og som har egenskaper eller kvalifikasjoner som er strategisk i forhold til min problemstilling (Thagaard, 2016, s. 60).

Det første jeg gjorde for å få adgang til felten, var å kontakte pedagogiskleder på telefon og e-post, der forklarte jeg temaet mitt og problemstillingen min og hva jeg ønsket å undersøke. Pedagogiskleder fikk nærmere innsikt i hva jeg skulle se etter, og dette gjorde at hun kunne informere de ansatte på basen/avdelingen slik at de kunne få informasjon i forkant av observasjonene. Før jeg skulle gå ut i barnehagen å observere, satt jeg meg inn i relevant teori om observasjon som metode. Jeg satte meg også inn i hvordan etiske hensyn man må ta når man forsker på mennesker. Å forske barn ifølge Søbstad & Løkken (2013, s.98) handler om å tolke barnas opplevelse av omverden, det vil også si at man må være oppmerksom på og legge merke til deres handlinger.

Siden jeg skulle observere barn, sendte jeg ut samtykkeskjema til foreldrene (se vedlegg 1), som de måtte skrive under for å godta at deres barn kunne observeres. I planleggingen av datainnsamlingen bestemte jeg meg for at observasjonene skulle skje i frilek, for da gikk jeg inn som observatør med et åpent blikk, og ifølge Søbstad & Løkken (2013, s.95) kan dette gi meg interessant informasjon om hva som rører seg i barn. Observasjonene foregikk over to dager, slik at jeg kunne sikre meg nok data til praksisfortellinger. Første dagen kom jeg til et iscenesatt rom med forskjellige materialer som var lagt frem av det pedagogiske personalet, og at rommet var presentert slik er en av forutsetningene for at jeg fikk gode praksisfortellinger. Der observerte jeg hvordan barna tok i bruk materialene og hvordan de lekte med de, den andre dagen var barna allerede i gang i leken og det var vanskeligere å få gode observasjoner.

2.5 Analyseprosessen

Larsen (2010, s.96) skriver at det er vanlig at analyseprosessen starter allerede når man er ute i feltet for å samle inn data, ved at man registrerer, analyserer og tolker underveis i innsamlingen. I nedtegnelse av min datainnsamling, noterte jeg fortløpende ned det jeg observerte, videre i analyseprosessen laget jeg nærmere beskrivelser av notatene mine, ved å lage praksisfortellinger. Praksisfortellingene ble laget med fiktive navn slik at barna og barnehagen forblir anonyme. Hensikten med analysearbeid er å identifisere mønstre, sammenhenger og fellestrekk, eller forskjeller (Larsen, 2010, s. 98). Dermed fargekodet jeg fortellingene i kategorier, ved å se etter mønstre som gjentok seg. Ved å identifisere mønstre som er relevant til min problemstilling, kunne jeg belyse dette i eksisterende forskning og teorier (Larsen, 2010, s. 99).

2.6 Metodekritikk

I følge Bergsland og Jæger er ingen metode er feilfri, og det er viktig å være kritisk og reflektere over egen metode og egne innsamlingsstrategier (Bergsland & Jæger, 2014, s. 80). Dalland (2016, s.60) mener det er to begreper man kan trekke inn for å stille spørsmål til krav om data, *Relevans* og *Pålitelighet*.

Hvilken *relevans* har dataen jeg har samlet inn i forhold til min problemstilling. Jeg har brukt mennesker som informasjonskilde til innhenting av data. Ved å observere mennesker får jeg et

nærmere perspektiv og eksempler på hvordan barna handler i leken. Bergsland og Jæger (2014, s.73) mener at om jeg hadde valgt intervju i tillegg til observasjon kunne det gitt meg et bredere svar på problemstillingen min enn å bruke en av metodene alene. Jeg hadde fått synsvinkel fra en pedagogiskpersonalet i tillegg til barneperspektiv og dette kunne vært nyttig, men jeg valgte kun barneperspektivet fordi jeg mente at denne metoden kunne gi meg best svar på problemstillingen min.

Hvor *Pålitelig* er måten jeg har samlet inn data på. Når jeg observerte barn jeg kjenner til fra før kan man bli lett distraheret, siden barna tar en mye kontakt og de vil gjerne invitere meg inn i leken. Dalland (2016. s.60) mener at når man har et klart mål og vet hva man skal se etter, så er det derfor lettere å holde konsentrasjon å se etter det som er relevant. Det jeg observerer er min tolking av situasjonene, dette kan svakhet i prosessen at jeg kanskje ikke har fått med meg hele situasjonene.

2.7 Etiske retningslinjer

I forkant av innhenting av data er det viktig å følge de tre etiske retningslinjene, informert samtykke, konfidensialitet og konsekvenser. Som Bergsland & Jæger (2014, s.83) mener er det mitt ansvar som forsker å følge forskningsetikken under hele arbeidet med bacheloroppgaven. Det er viktig ved behandling av personvernopplysninger, og at den enkelte som deltar i forskingen ikke skal føle seg krenket under prosessen.

Dette gjorde jeg ved å lage et *informert samtykkeskjema* som inneholdt informasjon om hva formålet mitt med observasjonen var og hvordan jeg har tenkt å bruke dataen som samles inn. For å kunne observere barna må jeg på forhånd ha innhentet samtykke fra foreldrene og kun observere de som jeg har fått tillatelse fra. Ved å sende inn samtykkeskjema før jeg gikk ut i barnehagen, fikk foreldrene mulighet til å la barna være med på frivillig basis. Det er viktig å presisere at deltakelse på en slik undersøkelse er frivillig og foreldrene kan derfor trekke sin deltakelse når som helst, uten at det blir noen konsekvenser for dem (Bergsland & Jæger, 2014, s. 83). Jeg utførte observasjonene i en barnehage jeg har kjennskap til, og derfor har jeg på forhånd fått informasjon og opplysninger om barnehagen. De opplysningene er delt med meg og er beskyttet gjennom erklæring om taushetsplikt. Data som jeg har innhentet til arbeidet med bacheloroppgaven er oppbevart utilgjengelig for andre enn meg selv. I behandling av data jeg

tilegner meg, må det behandles med full konfidensialitet som er et viktig aspekt ved forskningsetikk og derfor vil alle navn være fiktive i oppgaven (Løkken & Søbstad, 2013, s.22; Bergsland & Jæger (red.), s.83). *Konfidensialitet* innebærer at man som forsker ikke offentliggjøre personlig informasjon som kan avsløre identiteten til deltagerne.

Som forsker må man tenke over *konsekvenser* for de etiske ansvaret ved å studere mennesker, man må være bevisst gjennom hele prosessen og at det ikke skal ha konsekvenser for de som deltar (Bergsland & Jæger, 2014, s. 85).

Deltakerne har fått den informasjon før de blir observert og har gitt sitt samtykke. Man må også tenke på konfidensialitet, det vil si at alt skal være anonymisert slik at de ikke kan spores tilbake til de som deltar. En positiv konsekvens kan være at de som deltar i forskingen som barnehagen kan få et nytt perspektiv av det som blir innhentet til data og kan bruke dette videre i det pedagogiske arbeidet. Det er også en positiv konsekvens at barna var så trygg på meg at de turte å utrykke seg i leken og slippe seg løs. Og at jeg ikke var en ukjent voksen som de kunne vært skeptisk til. En negativ konsekvens kan være at når man observerer så kommer nye personer som man ikke har etiske rett til å observere, og dette kan være vanskelig å avbryte feltarbeidet og dette går ut over innsamling av data (Thagaard, 2016, s.91-92; Bergsland & Jæger, 2014, s.85).

4. Funn

I dette kapittelet vil jeg presentere mine funn. Dette er en deltakende observasjon, som er nedskrevet i praksisfortellingsform, observasjonen er gjort i min praksisbarnehage på en ettårs avdeling/base. Jeg har valgt å se nærmere på to praksisfortellinger, praksisfortellingene viser hendelser av barn i lek og hvordan de tar i bruk rommet og de materialene som er der. I leken har jeg også sett på forskjellige estetiske uttrykksformer. Jeg har valgt å se på fellestrekkene i disse to praksisfortellingene, Rom i rommet- «Reggio Kuben» og Såve Bebbi, men velger kun å gå i dybden på en av fortellingene Rom i rommet «Reggio kuben», fordi den ga et nærmere bilde på temaet mitt «Barn og Rom».

4.1 Beskrivelse av lek: Rom i rommet- «Reggio kuben»

Jeg kommer inn i barnehagen, barna leker utenfor det rommet vi skal være i, for døren er lukket og klar til jeg kom. Rommet er ferdig iscenesatt med forskjellige materialer som: lekebiler på et podiet, ergoputer på en matte, en benk inn til vinduet og mye puter inne i «lille rommet». Innerst i rommet inntil en vegg er det en «Reggio Kube». Det henger forskjellige tøybiter ned fra den og inni den. Inne i kuben er det en myk matte som ser ut som gulvet i kuben. Taket er også tildekket av tøy og en myk matte. Når vi kommer inn i rommet begynner barna å leke med det som er tilgjengelig av materialer. Barna utfolder seg kroppslig ved å bruke hele rommet til å løpe rundt på, de vifter og bruker hendene i leken. Det ser ut som de har det morsomt, de smiler og man hører latter i rommet. Mathias (1,5) kommer løpende fra andre siden av rommet og stopper opp å og ser på kuben, det ser ut som han studerer hele kuben med blikket i noen sekunder. Så plutselig løper Mathias (1,5) inn i kuben, en tøy bit treffer han i ansiktet, han lyser opp og smiler, han ser på tøybiten og utforsker den ved å kjenne på den med hendene i mens det ligger inntil ansiktet. Deretter løper han ut i fra kuben og inn igjen eller igjennom tøybiten slik at den treffer han i ansiktet igjen. Dette gjentar han flere ganger. Jenny (1,4) ser på Mathias (1,5) og inviterer seg selv inn i leken ved å herme det Mathias (1,5) nettopp har lekt. Mathias (1,5) og Jenny (1,4) ser på hverandre og utveksler blick og det ser ut som de er enig om leken, men kommunisere kun med blikket og kroppen. Kroppsspråket og ansiktsuttrykk er åpent og de smiler og ser på hverandre. Så løper de sammen inn og ut av kuben noen ganger.

4.2 Beskrivelse av lek: «Såve bebbi»

Det er frilek og barna leker med forskjellige materialer som biler, puter og bamser som er tilgjengelig i rommet. Julianne (1,2) finner en froskekosebamse i det hun går inn på det «lille rommet». Inne på det rommet befinner det seg puter og en myk matte som ligger på gulvet. Julianne (1,2) tar frosken opp fra gulvet og vugger den inntil kroppen, så snur hun seg rundt og leter etter noe, hun finner en pute. Froskekosebamsen blir lagt ned på puten så sier hun «såve bebbi». Hun legger seg så ned ved siden av frosken og «later som» hun sover med den, kun ved å uttrykke dette med kroppen. Nils (1,5) ser at Julianne (1,2) ligger på puten og han går straks bort til henne og finner en pute ved siden av henne for så å legge seg ved siden av henne. De ser hverandre inn i øynene og utveksler blick og ler, mens de ligger med hodet på hver sin pute med frosken imellom seg. Så setter Julianne (1,2) seg opp på en pute og hopper opp og ned med rumpa slik at armer og ben beveger seg i luften. Nils (1,5) setter seg raskt opp og etterligner Julianne (1,2), de ler og ser ut som de har det morsomt.

4.3 Sammendrag av sentrale funn

De fellestrekkene jeg ser som går igjen i begge praksisfortellingene som jeg kan se er at de yngste barna trekker hverandre inn i lek, bare ved å leke noe som den andre ser kan være morsomt, gjerne når den som leker uttrykker seg med latter eller er fokusert i den lekeverden de barna skaper. Småbarna i lek uttrykker seg med kroppsspråket og latter, de taler igjennom det. Leken varer ikke så lenge og er svært spontan, leken er her og nå. Barna bruker aktivt rommet som den tredjepedagog og de impulsene som er tilgjengelig i rommet. Det som er tilgjengelig av materialer tar barna i bruk å utforsker det estetisk med sine egen væremåte.

5. Drøfting med funn

I denne delen av oppgaven skal jeg drøfte mine funn og knytte dem opp mot teorien som jeg tidligere har presentert i kapittel 2, med dette skal jeg se om det svarer på oppgavens problemstilling. Drøftingen tar utgangspunktet i de observasjonene som jeg presenterte i kapittel 4, men med hovedvekt på en praksisfortelling «Rom i rommet- Reggio Kuben».

5.1 De yngste barnas estetiske uttrykk

I praksisfortellingen «Reggio kuben» så løper *Mathias (1,5) inn i kuben, en tøybit treffer han i ansiktet, han lyser opp og smiler, han ser på tøybiten og utforsker den ved å kjenne på den med hendene i mens det ligger inntil ansiktet*. Her kan vi se hvordan Mathias opplever en estetisk erfaring, og utforsker tøybiten ved hjelp av sansene sine. Dette kan vi se i lys av det Kjær (2017) sier om å få en estetisk erfaring som må være til grunnlag for å få en estetisk opplevelse. Man bearbeider denne gjenstanden med hjelp fra sanseopplevelser, som ved hjelp av følelser, i dette tilfellet ser det ut som følelsen er glede siden Mathias smiler og uttrykker glede i sitt møte med tøybiten. Med dette ser jeg sammenhengen i Mathias utforsking som en estetisk opplevelse som det Kjær (2018) mener er estetikk, som er noe vi føler slik han gjorde ved hjelp av å ha materialet i ansiktet og kjenner på den med hendene. Kjær påpeker også at ved å bruke lek til utforske denne gjenstanden vil dette si at at man lærer seg å reflektere over den estetiske opplevelsen ved hjelp av sine sanser, denne sanselige erfaringen er da blitt en del av barnets historie (Kjær, 2018, ss. 19-24). Erfaringen til Mathias vil da være en del av han og hans erfaring i møtet med tøy som materialet. Slik jeg tolker kroppsspråket til Mathias, ser det ut som han bruker kroppen sin, hendene og ansiktet som redskap til å uttrykke glede og utforskertrang, og det ser ut som han forstår verden med kroppen slik. Ifølge (Thøgersen, (2004) i Kjær (2018) mener de at at vi mennesker forstår verden kroppslig før vi forstår den med tankene og med språket (Kjær, 2018, s. 25). Med dette kan vi si at de yngste barnas språk er estetisk, siden de uttrykker seg ved hjelp av sansene sine og det er deres måte å uttrykke seg på siden de ikke har det verbale språket (Kjær, 2018, s. 23). Guss (2003) skriver også det samme som Kjær og formulerer seg slik, at barn utvikler et språk før de klarer å uttrykke seg verbalt, ved å kommunisere med ansiktsuttrykk, bevegelser og lyd slik Mathias gjorde i sin lek (Guss, 2003, s.5). De yngste barna eller toddlere som Løkken omtaler ett og toåringene, hun mener at det som kjennetegner de yngste barna er at de har et kroppslig særpreg og er sosiale vesener (verden (Løkken 2004 i Haugen, Løkken & Röthle, 2013, s.13). I funnene mine kan jeg se at barna er sosiale vesener og tar kontakt med hverandre gjennom leken, dette er et fellestrekk i begge

praksisfortellingene, de yngste barna tar kontak med hverandre slik som Jenny tok kontakt med Mathias med blikket og med å studere hele han. Det samme gjør Nils ved å gå bort til Julianne ved å legge seg ved siden av henne. Det ser ut som om barna trekker seg til hverandre når de leker, at de søker sosialt samspill og at leken til andre barn kan være en inngangsport til å begynne å leke sammen. Løkken henviser til filosofien til Merleau-Ponty og at barna har en kroppslig væremåte at de kommuniserer med hverandre med det kroppsspråket (Merleau-Ponty i Haugen, Løkken & Röthle, 2013, s.38-39). *Mathias og Jenny ser på hverandre og smiler, det ser ut som om de er enig om noe, ved å bruke blikket og at de smiler til hverandre.* Denne kontakten kan være en måte å kommuniserer på og barna ser ut som de har det gøy siden de utveksler blikk og smil. Garvey i Öhman hevder at latter, lek og smilet er en av barnas første erfaringer ved å søke oppmerksomhet mot noen , som i dette tilfellet er barn til barn kontakt. Videre hevder Garvey i Öhman at latteren er viktig for det sosiale samspillet som man har bruk for i livet (Öhman, 2012, ss. 62-63).Jeg kan se at barna uttrykker seg med smil i leken, og dette kan være en faktor for å uttrykke seg til hverandre slik at den fortsetter i sin form. Dissanayake (2007) mener at når de yngste barna uttrykker seg med latter så viser de med kroppen at noe er interessant og morsomt (Dissanayake (2007) i Fredriksen, (2013, s.228-229). Kjær (2018) mener at barna skaper sin egen kultur ved å leke, de skaper noe felles som vi kan se at *Mathias og Jenny gjorde da de begynte å leke , ved å løpe sammen.* Ved å bruke tøybitene og Reggio kubene som et et sted i rommet for å skape sin egen lek, og ved å gjenta hverandres uttrykk i leken skapte de en felles mening, ved nettopp å bruke det de to materialene (Kjær, 2018, s. 134).

5.2 Barnas lek

Leken og improvisasjon har man mange felles trekk ifølge Sæbø (2004), den er åpen og man kan prøve å se ut i fra lekens form. Videre mener hun at improvisasjon i lek handler om å bruke mimikk, bevegelse og stemmebruk i spontane situasjoner, der utgangspunktet kan være ut i fra en impuls som eller et inntrykk fra noe (Sæbø, 2004, s.117). Drama og lek er et estetisk fag ifølge Sæbø (2012) det er fordi det er forbundet med sansene som gir oss mulighet til å uttrykke oss i gjennom leken ved bruk av sansene, hun mener videre at drama er en symbolsk handling (Sæbø,2012, s.20). Gadamer (Gadamer i Guss, 2012, s.26-27) mener at leken er en fri impuls, og at leken skaper en frem og tilbake bevegelse, dette vil si at leken går frem og tilbake at den styrer oss og ikke omvendt. Dermed tolker jeg leken til Mathias som spontanlek som består av det estetiske og den kan derfor ses på som improvisasjon, for leken skjer spontant og den styres

ved en impuls som Gadamer hevder. Mathias bruker hele kroppen i bevegelse og man kan se på mimikken hans at når han plutselig stopper opp for å se på Reggio kuben, ser det ut som om han tenker eller skaper et “indre bilde” det han har lyst å undersøke. Öhman (2012) ser at barn skaper indre bilder når de leker for å forestille seg noe i leken, dette kan skape en felles forståelse mellom Mathias og Jenny ved at det ser ut som de er enig om lekens rammer ved å kommunisere med hverandre gjennom språket i leken som når de smiler til hverandre kan se ut som en forståelse for lekens rammer (Öhman, 2012, s. 123). Dette viser at barna forstår lekesignaler, som Öhman (2012) mener at de allerede fra ettårsalderen forstår at det er på likvis i lekeverden, barna i denne alderen kommuniserer i leken via smil eller imitere hverandre (Öhman, 2012, s.123).

Leken til Mathias og Jenny gjør det bare fordi de har lyst, leken er en indre motivasjon og har ingen tydelige mål slik man kan se på praksisfortelling “Reggio- Kuben”, Öhman (2012) mener at leken gir uttrykk for sansene. Det er dette språket som er barnas eget språk, altså leke-språket gjennom leken. Guss (2013 i Wolf, 2014, s.20) ser at leken skapes og formes av barns impulser, ved at barna imiterer hverandre og presenterer sine uttrykk for hverandre. Jeg kan se at ved at Jenny imiterer Mathias for å bli med på leken, de skaper en form for felles forståelse. Mathias skaper sin egen dramatiske lek og dette kan ses på som et symbolsk uttrykk der han prøver å skape en lekeverden. Guss (2013) mener at barn i dramatisk lek bruker forskjellige funksjoner i leken, som Mathias bruker kroppen sin, og stemmen til å lage lyd for å uttrykke at han leker. Dette gjør Mathias og Jenny sammen når de begynner å leke sammen, de lager lyder og bevegelser sammen.

5.3 Barn og rom

Et rom kan gi mange inntrykk som ut i fra omgivelsene, innredningen dette kan være med å påvirke stemningen i rommet. Det estetiske miljøet i rommet kan gi inntrykk slik at de gir barna mulighet for utforskertrang (Kjær. 2018, s.,141).

I følge Jansen (2013) så skapes barnehagens rom ut i fra hvilke tanker og syn det pedagogisk personalet har og hvilket syn barnehagen har på arbeid om barn og læring (Jansen, 2013, s.136-137). Sett i lys av Reggio Emilia filosofien om rommet som den tredje pedagog, så vektlegger man de fysiske omgivelsene i barnehagen. Dette vil si at personalet og barnehagen må se på barn som subjekter, grunnleggeren av denne filosofien som Loris Malaguzzi beskriver at barn

har hundre språk, med dette mener han at de har mange forskjellige måter å uttrykke seg på, at de har et språk før de kan uttrykke seg verbalt. Slik Mathias og Jenny forteller det med sitt kroppsspråk når de leker tolker jeg som de har hundre språk (Kjær, 2018, s.101-102). Utvalget at materialer i det er en viktig del av det fysiske rommet, rommet ses på som en viktig medspiller som påvirker barns lek og læringsprosesser (Kjær, 2018, s.146-147). *Rommet var ferdig iscenesatt, med forskjellige materialer når barna kom inn.* Materiale som barna møtte da de kom inn i rommet, tydet på at barna følte for å utforske og ta materiale i bruk med det samme. De materialene som de anvender skal være spennende og oppmuntre til estetiske opplevelser og skapende arbeid. Ut i fra barnas kroppslige uttrykk så det ut som om de hadde estetiske opplevelser. Da har denne barnehagen klar i lys at det Kjær (2018) sier at Reggio filosofien går ut på at de klarte å legge til rette for barna som Mathias og Jenny gjorde erfaringer med kroppene og sansene sine ved å utforske tøybitene (Kjær, 2018, s.143). Wolf påpeker at barnehagens pedagogiske miljøer være innholdsrike slik at det inviterer, inspirerer barn til å utforske det fysiske miljøet og skape lekende samspill (Wolf, 2014, s.46). *Barna utfolder seg kroppslig ved å bruke hele rommet til å løpe rundt på, de vifter og bruker hendene i leken.* I det wolf påpeker kan man se at det skapte samspill mellom barna siden de brukte hele kroppen til å utforske rommet. At det også var plass til barna for å løpe å utforske rommet slik kan være en viktig faktor for hvordan personalet plasserer forskjellige materialer. Det jeg kunne se var at *Plasseringen av forskjellige materialer var plassert slik at barna følte for å utforske det som var i rommet.* Siden denne barnehagen er en Reggio Emilia inspirert barnehage er de svært opptatt av rom og materialene som tilbys. Rommene skal ses på som arbeidsrom for barna slik at de får lov å uttrykke seg kreativt (Kjær, 2018, s.143).

Reggio Kuben er en estetisk og pedagogisk baktanke, i lys av barnehagens inspirerte filosofi. Denne kan man se på som en impuls som inspirerte og motiverte Mathias til å se Kubens "Affordances", med dette så undersøker han å finner forskjellige måter å bruke dette store lekeelementet. Når småbarn leker rundt slike store lekeelementer bruker de yngste barna sine egen kropp som lekeelementer til å utforske impulsen med, med dette mener Wolf (2014) at leken ofte kan bli en smittende effekt, slik at de andre barna blir inspirert av hverandre og tar i bruk innspill som allerede er i leken slik Jenny imiterte Mathias. Jenny sin impuls tolker jeg er Mathias kroppslige uttrykk (Wolf, 2014, s.41-48). Når barna er i samspill med hverandre mener Løkken at småbarna utvikler vennskap og en felles mening i lek (Løkken i Thorbergesen, 2007, s.33). At barna får en mulighet til å ha Reggio-kuben som er laget av planker som et lekeelement inne i barnehagen, kaller Wolf det for er naturmaterialer, med etter materialet mener hun at

det kan brukes på forskjellige måter og at den har en svak inskripsjon slik at det åpner for de yngste barnas utforskning og fantasi (Høyland & Hansen, 2012, s.26 i Wolf, 2014, s.56) *Det henger forskjellige tøybiter ned fra den og inni den. Inne i kuben er det en myk matte som ser ut som gulvet i kuben. Taket er også tildekket av tøy og en myk matte.* Det pedagogiske personalet har fanget barnas oppmerksomhet ved å henge de tøybitene bevisst fast i Reggio-kuben, man kan se at de har skapt rom i rommet som jeg tolker har en betydning for leken. Tøybitene er brukt som estetiske virkemidler som oppfordrer til barns utforskende måte ved hjelp av sanseapparatet. *Han ser på tøybiten og utforsker den ved å kjenne på den med hendene i mens det ligger inntil ansiktet.* Med dette ser man at Mathias tar i bruk hele kroppen og oppdager tøybitens muligheter som er pågrunnlag av tidligere erfaringer og derfor blir han motivert å møte tøyets motstand (Fredriksen, 2013, s.102-103). Om det pedagogiske personalet ikke har en bevisst holdning til barn og rom og dens påvirkning til lek og læring kan det tenke seg at barna ikke får den utforskertrang og brukes sin kreativitet og fantasi? Med dette ser miljøet ut til å ha en betydning for hvordan lek som foregår i dette rommet (Thorbergsen, 2007, s.33). Lekemateriell kan være impulsen som setter i gang leken mener Thorbergsen (2007), som kan inspirere til forskjellige typer lekte temaer som for eksempel lekebiler som fantes i dette rommet der barna lekte i praksisfortellingene, dette stiller Olofsson seg kritisk til. Jeg tolker at reggio-kuben som kan skifte karakter og kan brukes til forskjellig lek er bra for barnas kreativitet (Olofsson i Thorbergsen , 2007, s.62).

6. Oppsummering

Problemstillingen min var:

Hvordan kan barnehagens rom berike de yngste barnas estetiske væremåte?

I arbeidet med denne bacheloroppgaven har jeg forsøkt å finne ut om barnehagens rom beriker eller har betydning for de yngste barnas estetiske væremåte. Gjennom faglitteratur, funn og drøftingen skal jeg komme med en oppsummering og se på veien videre om hva jeg ville gjøre om oppgavens omfang var større og om jeg tar med meg lærdom av arbeidet med denne bacheloroppgaven.

6.1 Oppsummering av oppgaven

Når jeg ser tilbake på observasjonene jeg gjorde i barnehagen, var noe av det mest interessante å få være vitne til ettåringens estetiske væremåte. Det viktigste jeg har observert er hvordan de yngste barna, og spesielt ettåringene tar i bruk sitt kroppslige språk ved å utforske de materialene som er rundt dem og rundt dem i rommet. Hvis det pedagogiske personalet har et bevisst syn eller fokus på "barn og rom" og hva det kan gjøre med læring i leken til barna og hvordan rommet kan motivere og inspirerer til lek, kan personalet tilrettelegge miljøet slik at det taler til barna. Jeg har lært at estetikken av et rom kan motivere barna til å undersøke det med hjelp av sine sanser. Å iscenesette rom å legge frem forskjellige materialer kan være en motiverende faktor for barnas utforsking, dette har jeg sett i mine funn at det kan være en inngangsport til leken. Det pedagogiske personalet må derfor ha et åpent blikk for hva barna interesserer seg for og hva som fenger dem i leken. I praksis på denne avdelingen fikk jeg selv prøve ut å iscenesette rom med forskjellige materialer, jeg kunne se hva som inspirerte barna til lek og hvordan materialer de tok i bruk. Dette vil jeg ta med meg videre når jeg skal begynne å jobbe som barnehagelærer og bruke i mitt arbeid.

Veien videre om jeg hadde hatt mere tid og om omfanget hadde vært større hadde jeg valgt å iscenesatt rom i to forskjellige barnehager, en med fokus på barn og rom og en barnehage som ikke har et spesielt fokus på dette. Jeg hadde valgt å bruke forskjellige materialer som har en svak og sterk inskripsjon for å se hvordan barna tar det i bruk materialet, og om det er en inngangsport til leken og inspirerer til den. For å få med dette ville jeg valgt videoobservasjon som metode slik at jeg får med meg alt i leken til barna.

Referanser

- Abrahamsen, G. (2004). *Et levende blikk. Samspillobservasjon som metode for læring*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Bergsland, M. D., & Jæger, H. (2014). *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen*. Oslo: Cappelen damm akademisk.
- Dalland, O. (2017). *Metode og oppgaveskriving, (6.utgave)*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Fredriksen, B. C. (2013). *Begripe med kroppen- Barns erfaring som grunnlag for all læring*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Guss, F. G. (2015). *Barnekulturens iscenesettelser 1, lekens dynamiske verdner (1. utg.)*. Latvia: Cappelen damm.
- Guss, Faith Gabriella. (2003). *Lekens drama 2*. HiO, Avdeling for lærerutdanning. Oslo: Høgskolen i Oslo.
- Jansen, K. E. (2013). *På sporet av medvirking og læring- De yngste barna og spenningsfeltet mellom det planlagte og det spontane*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Johannessen, A., Tufte, A. P., & Christoffersen, L. (2010). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode (5.utgave)*. Oslo: Abstrakt forlag AS.
- Kjær, A. (2018). *Barn og estetisk praksis- sanser, væren og læring*. Oslo: Cappelen damm akademisk.
- Kunnskapsdepartementet. (2017). *Rammeplan for barnehagen, Innhold og oppgaver*. Oslo: Kunnskapsdepartementet.
- Larsen, A. K. (2010). *En enklere metode-Veiledning i samfunnsvitenskapelig forskningsmetode*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Løkken, G. (2013). Det fenomenologiske. I G. L. Synnøve Haugen, *Småbarnspedagogikk*. Latvia: Cappelen Damm Akademisk.
- Løkken, G., & Søbstad, F. (2013). *Observasjon og intervju i barnehagen (4.utgave)*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Sæbø, A. B. (2004). *Drama i barnehagen (2. utg.)*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Sæbø, A. B. (2012). *Drama i barnehagen (3. utg.)*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Thagaard, T. (2016). *Systematikk og innlevelse- En innføring i kvalitativ metode*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Thorbergsen, E. (2007). *barnehagens rom*. oslo: pedagogisk forum.
- Wolf, K. D. (2014). *Små barns lek og samspill i barnehagen*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Öhman, M. (2012). *Det viktigste er å få leke*. Oslo: pedagogisk forum.

1. Vedlegg 1

Samtykkeerklæring

«Observasjoner i forbindelse med bacheloroppgave»

Mitt navn er Josefine Baumann og jeg går nå mitt tredje studieår ved Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning, Jeg skal nå skrive bacheloroppgaven min og ønsker å samle inn til data til den her ved *Barnehage*.

Temaet for oppgaven er «*barn og rom*». I den forbindelsen ønsker jeg å undersøke hvordan barnehagens rom og materialer blir brukt i leken.

Jeg ønsker å gjøre observasjoner av barna i deres lek. Det er kun situasjoner hvor barna tar i bruk materialer og rommet, jeg vil notere ned. I et slikt arbeid er konfidensialitet svært viktig, og derfor vil barnehagen og barna bli anonymisert, fiktive navn vil bli brukt ved notering av observasjonene.

Mine veiledere på DMMH er:

Guro Strømsøe, epost og *Johanne Rimul*, epost: .

Denne samtykkeerklæringen er ikke bindende, og du/dere kan derfor trekke dere når som helst om det skulle være ønskelig, uten å oppgi grunn, og frem til prosjektets slutt 3/05-2018. Ta gjerne kontakt dersom dere har spørsmål.

Med vennlig hilsen:

Josefine Baumann E-post: Tlf:

Jeg samtykker at mitt barn blir observert i forbindelse med bacheloroppgave

.....

Sted/dato

.....

Underskrift

2.